

Salmenes bok

Bibelkvelder våren 2023

Introduksjon, oversikt og Salme 1

Lukas 24

To frustrerte og forvirrede disipler var på vei til Emmaus, og de snakket om alt det som var skjedd.

Mens de snakket sammen, kom Jesus selv ...

«Tro alt det profetene har sagt! Måtte ikke Messias lide dette og gå inn til sin herlighet?»

Og han begynte å utlegge for dem alt som står skrevet om ham i **alle skriftene**, helt fra Moses av og hos alle profetene – inkludert Salmenes bok.

De sa til hverandre:

«**Brant ikke hjertene i oss da han talte til oss på veien og åpnet skriftene – inkludert Salmene – for oss?»**»

Vi vil

- Lese Salmene
- Vi vil forstå Salmenes bakgrunn og salmistenes tilstand
 - Be salmene
 - Synge Salmene
 - Anvende Salmenes budskap i våre liv
- Anvende Salmenes budskap og lære i menigheten
 - Hvor er vi sterke?
 - Hvor er vi svake og kan bli sterkere?

Salmenes bok

- «Verdens ærligste bok» - salmene treffer alt i livet
- «Guds ord og levende og kraftig ...» - Hebr. 4,12
- «Det ord jeg har talt til dere, er ånd og liv» - Jesus, Joh. 6,46
- «Brant ikke hjertene i oss da han talte til oss ...» – disiplene om Jesu ord da han utla for dem fra Skriftene – Lukas 24
 - **Enhver kristen forkynners oppgave: Utlegge Skriftene!**
- «Ditt ord er en lykt for min fot og et lys på min sti» – Salme 119
- Guds «Torah» skaper frukt – Salme 1 – («Torah» er budskapet i Mosebøkene)
- «Jeg gjemmer ditt ord i mitt hjerte, så jeg ikke skal synde mot deg» – Salme 119

Tema	Tema
Oversikt	Salme 1 - Introduksjon til hele samlingen av salmer
Tillitssalmer og bønn	Læresalmer
Lovsang og tilbedelse. Kongesalmer	Lovsang og tillit
Klagesanger	Syndsbekjennelse
Forfølgelse og lidelse	Domssalmer
Festreisesalmer. Sionistiske salmer	Messianske salmer. Referert til i NT

Bok 1: 1-41:

Bok 2: 73-89

Bok 4: 89-106

Bok 5: 107-150

Inndelt i 5 bøker – hvorfor?

Tidsspenn: Fra Moses (1200 f.Kr.) – David – Asaf/Babylon (550)

Del	Salmer	Forfattere
1	1-41	Redaktørene, David (38/41)
2	42-72	Korah-sangerne, Asaf, David 19/30), Salomo
3	73-89	Asaf (11), Korah-sangerne, Etan, Heman, David
4	90-106	Moses, sabbatssalme, ukjente (14), David
5	107-150	Ukjente, David, Festreisesalmer (15), Salomo, i Babel

David was the penman of most of the psalms, but some evidently were composed by **other writers**, and the writers of some are doubtful.

But all were written by the **inspiration of the Holy Spirit**; and **no part of the Old Testament is more frequently quoted or referred to in the New**. Every psalm either points directly to **Christ**, in his person, his character, and offices; or may lead the believer's thoughts to Him.

And the psalms are **the language of the believer's heart**, whether mourning for sin, thirsting after God, or rejoicing in Him. Whether burdened with affliction, struggling with temptation, or triumphing in the hope or enjoyment of deliverance; whether admiring the Divine perfections, thanking God for his mercies, mediating on his truths, or delighting in his service; they form a **Divinely appointed standard** of experience, by which we may judge ourselves. Their value, in this view, is very great, and the use of them will increase with the growth of the power of true faith in the heart. **By the psalmist's expressions, the Spirit helps us to pray**. If we make the psalms familiar to us, whatever we have to ask at the throne of grace, by way of confession, petition, or thanksgiving, we may be assisted from thence. Whatever devout affection is working in us, holy desire or hope, sorrow or joy, we may here find words to clothe it; sound speech which cannot be condemned.

In the language of this Divine book, the prayers and praises of the church have been offered up to the throne of grace from age to age.

Alle Salmene er inspirert av Den hellige ånd, og ikke noen annen del av Det gamle testamentet er oftere sitert eller referert til i Det nye testamentet. Hver eneste salme peker på Kristus – hans person, karakter og tjeneste – eller vil lede vår oppmerksomhet mot Ham.

Salmene er den troendes hjertespråk. Enten vi sørger over synden, tørster etter Gud eller fryder og gleder oss i Ham. Enten vi er tynget av trengsler og forfølgelse, kjemper med fristelser, eller triumferer i glede over Guds forløsning. Enten vi beundrer Gud i Hans herlighet, takker Gud for hans barmhjertighet, grunner på Hans sannheter, eller gleder oss over å få tjene Ham.

Salmene danner den guddommelige standarden som vi kan speile livene våre i. Deres verdi er enormt stor, og når vi leser og grunner på dem, ber dem og synger dem, vil sannheten, kraften og troen vokse i hjertene våre.

Gjennom salmenes ord vil Den hellige ånd hjelpe oss å be. Når salmene blir våre, kan vi be om hva vi vil fremfor nådens trone, vi kan bekjenne våre synder, bønnfalle, takke – og vi henter styrke og visdom fra Gud.

Uansett hvilke følelser og utfordringer vi kjenner på, enten det er hellige ønsker og håp, sorg eller glede, så finner vi i Salmene ord vi kan kle følelsene og bønnene våre i.

I denne guddommelige boken finner vi et språk som har formet Kirkens lovprisning foran Guds trone, bønner i trengselstider og tro i generasjon etter generasjon.

FORFATTERE

- **«Redaktørene» og ukjente** - Salme 1; 2; 67; 111-118; 119; 120-126
- **David** – 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9-10; 11; 12; 13; 14; 15; 16; 17; 18; 19; 20; 21; 22; 23; 24; 25; 26; 27; 28; 29; 30; 31; 32-33; 34; 35; 36; 37; 38; 39; 40; 41; -
 - 51; 52; 53; 54; 55; 56; 57; 58; 59; 60; 61; 62; 63; 64; 65; 68; 69; 70-71;
 - 86; 101; 103; 108; 109; 110; 121; 122; 123; 124; 131; 133; 138; 139; 140; 141; 142; 143; 144; 145
- **Korah-sangerne** – 42-43; 44; 45; 46; 47; 48; 49; 84; 85; 87; 88
- **Asaf** – 50; 73; 74; 75; 76; 77; 78; 79; 80; 81; 82; 83
- **Ukjent** – 66; 67; 92; 93; 94; 95; 96; 97; 98; 99; 100; 102; 104; 105; 106; 107; 111; 112; 113; 114; 115; 116; 117; 118; 119; 146; 147; 148; 149; 150
- **Salomo** – 72; 127
- **Etan** – 89
- **Heman** - 88
- **Moses** – 90-91
- **Sanger ved festreisene:** 120 - 137

Oversikt

- Salmebokens innledning: 1
- Tillitssalmer og bønner: 17,28,30,**42-43**, 61,64,86,**90,91**,100,102,143
- Læresalmer: 8,**32**,37,**38**,41,44,45,49,53, 54,55,60,70,**74,78**,88,89, **139,142**
- Alfabetiske salmer: 25,34,**37**,111-112,**119,145**
- Historiske salmer: 66,74,77,**78**,114,
- Kongesalmer: 21,47,63,110,**72,93**,97,99
- Tempelsanger: 30,**84**,
- Messianske salmer: 2,45,**110**
- Profetier om Messias Jesus: **22**, **118**, 110
- Lovsang og tilbedelse:
8,9,19,24,27,33,**47**,65,66,68,81,95,**96,98,100,103**,
104,105,106,107,109,113,115,117,136, **145-150**
- Lovsang og tillit:
18,20,23,25,26,30,46,**62,71**,116,118, **144**
- Klagesanger:
5,6,10,12,13,**55,58**,61,73,74,77,79,83,**137**
- Syndsbekjennelse: **32,51**,139
- Forfølgelse og lidelse: 3,7,9,22,27,30,
34,35,52,54,56,57,59,63,69,140,142-143
- Domssalmer: 2,14,**75**,
- Festreisesanger: 120-134 (ulike temaer)
- Sabbaten: 92
- Israel/Sion:
48,50,**68**,74,76,80,84,85,87,99,106,107,114
- Individuelle salmer og kollektive salmer: **51,86**,

Spørsmål:

- A. Hvordan er salmeskatten fra Israel uttrykt i NT / urkirken?
- B. Hvordan gjenspeiles dette i den tradisjonelle kristne sangen gjennom tidene / i salme- og sangbøker?
- C. Hvordan gjenspeiles det i nyere «karismatiske» sanger? Hvis det ikke gjenspeiles, hvorfor?

Salme 1

Innledning til Salmenes bok

אֲשֶׁרִי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הֵלֵךְ בְּעֵצַת רְשָׁעִים וּבְדַרְךְ
חַטָּאִים לֹא עָמַד וּבְמוֹשָׁב לְצִים לֹא יָשָׁב:

בְּכִי אִם-בְּתוֹרַת יְהוָה חִפְצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ יִהְיֶה יוֹמָם
וְלַיְלָה:

גְּוַהֲרָה כְּעֵץ שֶׁתּוֹלַע עַל-פְּלִגֵּי מַיִם אֲשֶׁר פֵּרִיו | יִתֵּן בְּעֵתוֹ
וְעָלְהוּ לֹא יִבּוֹל וְכָל אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה יִצְלִיחַ:

וְלֹא-יִכֵּן הַרְשָׁעִים כִּי אִם-כְּמֵץ אֲשֶׁר-תִּדְפְּנוּ רוּחַ:

הַעֲלֵכֶן | לֹא-יִקְמוּ רְשָׁעִים בְּמִשְׁפָּט וְחַטָּאִים בְּעֵדוּת
צְדִיקִים:

וְכִי-יִוָּדַע יְהוָה דְּרֹךְ צְדִיקִים וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים תֵּאבֵד:

Alfabetisk Salme på hebraisk

Salig er den som ikke følger lovløses råd,
som ikke går på synderes vei
og ikke sitter i spotteres sete,

² men har sin glede i Herrens lov
og grunner på hans lov dag og natt.

³ Han er lik et tre plantet ved rennende vann.
Det gir frukt i rett tid, og løvet visner ikke.
Alt han gjør, skal lykkes.

⁴ Slik er det ikke med de lovløse.
De er lik agner som spres for vinden.

⁵ Derfor kan ingen skyldige bli stående i
dommen,
ingen syndere i flokken av rettferdige.

⁶ For Herren kjenner veien de rettferdige går,
men de urettferdiges vei fører vill.

Salme 1

- Innledning til salmenes bok – skrevet av «redaktørene»
- Alfabetisk salme – «katekisme»
- «Salig er ...» - אֲשֵׁרִי -
 - den som ikke følger lovløses råd,
som ikke går på synderes vei
og ikke sitter i spotteres sete,
 - men har sin glede i Herrens **Torah** (- תּוֹרַת יְהוָה)
og grunner på hans **Torah** dag og natt.

= idealet og livsførselen til de skriftlærde fariseerne, esseerne, alle fromme jøder (Sakarja, Elisabet, Josef, Maria, Simeon, Anna ...)

«Salig»

Hebraisk: אֲשֵׁרִי / gresk: LXX: ΜΑΚΑΡΙΟΣ – makários

- Jfr. **Bergprekenen**: «Salige er de som ...»
- Ikke å føle seg lykkelig, men å eie en lykke fordi ...
 - Det der et løfte knyttet til den en er/det en gjør
 - Gjøre Guds vilje, leve rett og rettferdig
 - Villig til å leve annerledes enn ...
 - ... for himmelrikets/Guds skyld
 - Paulus: «Alt regner jeg for skrap, bare jeg kan ...»
 - Hans Nielsen Hauge: «Meg og hva mitt er jeg gjerne vil miste ...»

«Herrens lov/lære» - תּוֹרַת יְהוָה -

- Pentateuken – Mosebøkene – den første og viktigste del av Israels Tanakh
- Salme 119
 - Lov
 - Vitnesbyrd
 - Guds veier
 - Påbud / bud / lovbud
 - Forskrifter
 - Rettferdige lover
 - «Dine ord»
 - ...

Vers 1-3

To **meditate** in God's word,
is to discourse with ourselves **concerning the great things contained in it**,
with close application of mind and fixedness of thought.

We must have **constant regard to the word of God**,
as the rule of our actions,
and the spring of our comforts;
and have it in our thoughts night and day.

For this purpose no time is amiss.

➤ ***Når det er dette vi holder på med, er ingen tid bortkastet***

Vers 4-6

The ungodly are **the reverse of the righteous**, both in character and condition.

The ungodly are not so, ver. 4; they are led by the counsel of the wicked, in **the way of sinners**, to the seat of the scornful; they have **no delight in the law of God**; they bring forth no fruit but what is evil.

The righteous are like useful, **fruitful trees**:

the ungodly are like the chaff which the wind drives away: the dust which the owner of the floor desires to have driven away, as not being of any use. (*– eller som snegler – Ps 58:9!*)

... They are of **no worth in God's account**, how highly soever they may value themselves. They are easily driven to and fro by every wind of **temptation**.

The chaff may be, for a while, among the wheat, but He is coming, whose fan is in his hand, and who will thoroughly purge his floor. Those that, by their own sin and folly, make themselves as chaff, will be found so before the whirlwind and fire of **Divine wrath**.

The doom of the ungodly is fixed, ...

... but whenever the sinner becomes sensible of this guilt and misery, he may be admitted into the company of the righteous by Christ the living way, and become in Christ a new creature.

He has new desires, new pleasures, hopes, fears, sorrows, companions, and employments. His thoughts, words, and actions are changed. He enters on a new state, and bears a new character.

Behold, all things are become new by Divine grace, which changes his soul into the image of the Redeemer.

How different the character and end of the ungodly!

⁶ For Herren kjenner veien de rettferdige går,
men de urettferdiges vei fører vill.

Salme 1 utfoldes i salmene 2-150

- **Hvem Gud er – frukten av å leve i Hans sannhet**

- **Hvem den gudfryktige og rettferdige er**
 - hva hans liv fører til

- **Hvem den ugudelige og urettferdige er**
 - hva hans liv fører til

Dommen

Hebraisk: כְּרִישׁוֹן / gresk: κρίσει (dativ) – κρίσις (nominativ)

Derfor kan ingen skyldige bli stående i **dommen**,
ingen syndere i flokken av rettferdige.

Matteus 25,31ff

Åpenbaringsboken 2-3; 6,9; 20,11-15

Hebreerbrevet 11

NT: Johannes Døperen, Stéfanus, Jakob ...

Kirkehistorien: Apostlene, evangelistene, kirkefedrene ...

Matteus 10,28

Salig er den som ... ikke går på synderes vei ...,
men har sin glede i Herrens Torah
og grunner på Hans Torah dag og natt.

Han er lik et tre plantet ved rennende vann.
Det gir frukt i sin tid ...
For Herren kjenner veien de rettferdige går ...

